

ตีนเป็ดน้ำ

Grey milkwood, Pong pong tree

ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) : *Cerbera odollam* Gaertn.

ชื่อสามัญ (Common name) : Grey milkwood, Pong pong tree, Sea mango, Suicide tree.

ชื่อเรียกอื่น (Other names) : ตีนเป็ด ตีนเป็ดทะเล ตีนเป็ดน้ำ (ภาคกลาง), ตูม (กาญจนบุรี), สั้งลา (กระบี่)

ชื่อวงศ์ (Family name) : APOCYNACEAE

- ลักษณะวิสัย :** ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงประมาณ ๕-๑๕ ม. ลำต้นแตกกิ่งต่ำ เรือนยอดแผ่กว้าง ทรงกลม เปลือกต้นสีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน ผิวเรียบ มีช่องระบายอากาศตามแนวยาว ทุกส่วนของต้นมีน้ำยางสีขาว
- ใบ :** ใบเดี่ยว ออกเรียงสลับเวียนรอบกิ่ง แผ่นใบรูปหอกแกมรูปไข่กลับ ยาว ๙-๓๐ ซม. ปลายใบเป็นติ่งแหลม โคนใบสอบแคบ ขอบใบเรียบเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบเรียบเกลี้ยง ผิวเป็นมัน มีเส้นแขนงใบ ๑๒-๒๕ เส้น ก้านใบยาว ๒-๓ ซม.
- ดอก :** ดอกช่อแยกแขนง ออกตามปลายกิ่ง ช่อดอกยาว ๘-๓๕ ซม. แต่ละช่อมีดอก ๑๐-๑๔ ดอก ดอกสีขาวมีกลิ่นหอมอ่อนๆ ก้านดอกยาว ๑-๔ ซม. กลีบเลี้ยงรูปแถบมี ๕ กลีบ ยาว ๑-๒.๕ ซม. กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น ๕ กลีบ ปลายกลีบดอกเรียวยาวแหลม มีสีเหลืองรอบปากหลอด ดอกบานเต็มที่ ขนาด ๖-๗ ซม. เกสรเพศผู้ ๕ อัน ติดกึ่งกลางหลอดกลีบดอก ก้านเกสรเพศเมียยาว ๐.๑ ซม.
- ผล :** ผลสด รูปไข่ค่อนข้างกลม ขนาด ๔.๕-๘ ซม. ผิวเรียบเกลี้ยงเป็นมัน มีจุดเล็กสีขาวกระจายทั่วผล ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่เปลี่ยนเป็นสีแดงเข้ม หรือสีม่วงเข้ม
- เมล็ด :** เมล็ดแข็งขนาดใหญ่ มี ๑-๒ เมล็ด เมล็ดเบาลอยน้ำได้

การขยายพันธุ์ : ขยายพันธุ์โดยการตอนกิ่ง และเพาะเมล็ด ปลูกได้ดีในดินทั่วไป ชอบแสงแดดเต็มวัน

เจริญเติบโตได้เร็ว ไม่ต้องการการดูแลมาก

การกระจายพันธุ์ : ประเทศศรีลังกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภูมิภาคมาเลเซีย หมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกและนิวคาลิโดเนีย มีถิ่นกำเนิดในอินเดียจนถึงทางตอนใต้ของจีน

ประวัติพันธุ์ไม้ (ในประเทศไทย) : พบมากทางภาคใต้ของไทย มักพบขึ้นตามบริเวณริมน้ำ ป่าชายเลน ป่าเบญจพรรณ น้ำจืด และป่าชายหาด

ประโยชน์ และสรรพคุณ : นิยมปลูกเป็นไม้ประดับให้ร่มเงา และมีสรรพคุณเป็นยาพื้นบ้าน ดังนี้

ราก	แก้ลม ช่วยขับเสมหะ ช่วยขับผายลม
เปลือก	แก้ไข้ แก้หวัด หลอดลมอักเสบ อากาโรคิต ช่วยสมานลำไส้ ยาถ่าย ยาระบาย ขับพยาธิ ไส้เดือน ช่วยขับนิ่ว
ใบ	แก้หวัด รักษาโรคผิวหนัง แก้กลากเกลื้อน แก้อาเจียนเป็นเลือด ช่วยฆ่าพยาธิผิวหนัง
ผล	ช่วยฆ่าเหา รักษาโรคผิวหนังเรื้อรัง โรคลักลวน้ำ ระวังอาการปวด ปวดตามข้อ และปวดตามกล้ามเนื้อ ผลนำมาเผาไฟตำผสมกับน้ำมันพืชแก้ปวด
เมล็ด	แก้ผมหงอก บำรุงหัวใจ ยาถ่าย ยาระบาย แก้หิด ใช้เบื่อปลา และทำไม้ประดับแห้ง

แหล่งอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. (๒๕๔๗). *พรรณไม้หอมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๖*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

เต็ม สมิตินันท์. (๒๕๕๓). *ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

และสิ่งแวดล้อม.

ราชัน ภูมา. (๒๕๕๙). สารานุกรมพืชในประเทศไทย (ฉบับย่อ) เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

ฐานข้อมูลพรรณไม้ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ สืบค้น ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕, จาก <https://www.royalparkrajapruek.org/Plants>
Medthai สืบค้น ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕, จาก <https://www.medthai.com>

คณะผู้จัดทำ

โครงการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
สำหรับโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา